

A hungarológia hírei

A Társaság szervezeti élete

A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság vezetőségi ülése

A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság 1984. június 23-án, Budapesten tartotta meg hetedik végrehajtóbizottsági ülését az Államigazgatási Főiskola tanácstermében. A tanácskozást *Bo Wickman* elnök vezette. A végrehajtó bizottság ülésén *Jean Perrot* (Franciaország), *Benkő Loránd* (Magyarország) és *Király István* (Magyarország) alelnökök, valamint *Umberto Albini* (Olaszország), *Bori Imre* (Jugoszlávia), *George F. Cushing* (Anglia), *Czigány Lóránt* (Anglia), *Czine Mihály* (Magyarország), *Domokos Géza* (Románia), *Hasan Eren* (Törökország), *Faragó József* (Románia), *Gerhard Ganschow* (NSZK), *Iliá Mihály* (Magyarország), *Mikko Korhonen* (Finnország), *Petro Lizanec* (Szovjetunió), *Jean-Luc Moreau* (Franciaország), *G. Battista Pellegrini* (Olaszország), *Oleg Rosszijanov* (Szovjetunió), *Gert Sauer* (NDK), *Szabó Zoltán* (Románia), *Albert Tezla* (USA), *Tokunaga Yasumoto* (Japán) és *Vargyas Lajos* (Magyarország) vezetőségi tagok nem tudtak részt venni.

Wickman elnök üdvözölte a vezetőség megjelent tagjait és megnyitotta az ülést. *Klaniczay Tibor* főtitkár megemlékezett *Béládi Miklósról*, elhunyt főtitkárhelyettesükről. A vezetőség egyperces néma felállással tisztelgett emléke előtt, majd a főtitkár bemutatta a végrehajtó bizottság tagjainak *Jankovics Józsefet*, aki *Béládi Miklós* örökébe lépve átvette a főtitkárhelyettesi teendőket, s az 1986-os közgyűlésig a végrehajtó bizottság egyetértésével, megbízottként látja majd el a rá háruló feladatokat.

A végrehajtó bizottság ülésének első és egyik legfontosabb napirendi pontja a *II. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus* előkészítésének a megbeszélése volt. Az eddigi munkáról *Rédei Károly*, az Institut für Finno-Ugristik der Universität Wien tanszékvezető professzora és *Karlheinz Mack*, az Österreichisches Ost- und Südosteuropa-Institut főtanácsosa számolt be a vezetőségnek.

Megalakult a kongresszus előkészítő- és szervező bizottsága. Mindkét bizottság elnöke *Rédei Károly* (Bécs), alelnöke *Moritz Csáky* (Bécs) és *Horst Haselsteiner* (Bécs), titkára *Karlheinz Mack* (Bécs), titkárhelyettese *Sonja Schneller* (Bécs). Az előkészítő bizottság tagja *Balassa Iván* (Budapest), *Deréky Pál* (Bécs), *Radoslav Katičić* (Bécs), *Klaniczay Tibor* (Budapest), *Zoran Konstantinović* (Innsbruck) és a mindenkori *bécsi magyar vendégprofesszor*. A szervező bizottság tagja *Deréky Pál* (Bécs), *Jankovics József* (Budapest), *Nyerges Judit* (Budapest), *Ladislaus Triber* (Eisenstadt/Kismarton) és *Visóczki Márta* (Budapest).

Az előkészítő bizottság elsődleges feladata a kongresszus tudományos programjának a kidolgozása volt. A főtémán (A magyar nyelv, irodalom, történelem és néprajz a Duna-völgyi népek kultúrájával kölcsönhatásban, különös tekintettel a 18–19. és a 19–20. század fordulójára) belül célszerűnek látszott néhány orientáló szempont kialakítása. Az előkészítő bizottság kívánatosnak tartja, hogy a következő kérdésekre irányuljon a kongresszus előadóinak és résztvevőinek a figyelmére:

1. Művelődési pluralitás a Duna-völgyi népek kultúrájában, különös tekintettel Bécs és a magyar főváros szerepére;
2. Nemzeti kérdés, irodalom, irodalomtudomány;
3. A paraszti polgárosodás kérdései a Duna-völgyében. A népi kultúra fellendülése és hanyatlása;
4. A népművészet mint a nemzeti kultúra forrása;
5. A két századforduló irodalmi–művészeti irányzatai;
6. A nyelvtudomány szerepe a nemzeti kultúra fejlődésében.

Ezeket a témákat a vezetőség rövid tanácskozás után megfelelőnek találta és jóváhagyta. Egyetértett a vezetőség a plenáris ülések főelőadásai megtartására javasolt előadók személyével is, mert a felkérendő hungarológusok biztosítani fogják a tudományos színvonalat, nemzeti megoszlásuk pedig a világon folyó hungarológiai kutatást reprezentálja.

A vezetőség kívánatosnak tartja, hogy a Társaság tagjain kívül is minden hungarológus értesüljön a II. kongresszusról, s ezért úgy döntött, hogy az első körlevelet 1984 szeptemberében mindenkinek el kell juttatni. Az előzetes jelentkezéseket 1984 végéig Bécsbe, a kongresszus szervező bizottsága címére kell majd küldeni.

Sinor Dénes alelnök, a Hungarian Studies nemzetközi szerkesztő bizottságának elnöke és *Voigt Vilmos* felelős szerkesztő számoltak be a vezetőségnek a hamarosan megjelenő idegen nyelvű, hungarológiai folyóiratról. Mindketten örömmel állapították meg, hogy a rengeteg nehézség, objektív akadály után végre nyomdába került a *Hungarian Studies* első száma, sőt már a korrektúrát is megkapták a szerzők. A kiadó ígérete szerint még ebben az évben meg is jelenik a lap. A folyóirat a nemzetközi kívánalmaknak megfelelő technikai kivitelben lát majd napvilágot. A szerkesztőségnek már több számra való, jó színvonalú tanulmány-anyaga van, a további munka már folyamatosan, nagyobb zökkenők nélkül haladhat. Az előkészítő munka fázisában nagyon sok változáson ment át a folyóirat, koncepciója is megváltozott, nyelvilag is többszínűvé vált. Az új szempontok és a többnyelvűségi kívánalmak miatt szükségessé vált a szerkesztőség személyi összetételének megváltoztatása. A végrehajtó bizottság rövid vita után úgy döntött, hogy elfogadva a régi munkatársak lemondását, megköszönve eddigi áldozatos és odaadó munkájukat, új szerkesztőségi tagokat kér fel a folyóirat további munkálataiban való részvételre. A végrehajtó bizottság felkérésére *Voigt Vilmos* továbbra is vállalja a felelős szerkesztő feladatait. *Klaniczay* főtítkár szerkesztőségi tagnak *Petneki Aron* történészt és *Szegedy-Maszák Mihály* irodalomtörténészt ajánlotta. A végrehajtó bizottság megbízta a titkárságot, hogy a szerkesztési munkában való részvételre kérje fel *Petneki Áront* és *Szegedy-Maszák Mihályt*.

A vezetőség egyértelműen leszögezte: a folyóiratnak az a feladata, hogy teljesen friss, új kutatási eredményeket közöljön a hungarológia területéről. Ezért másodközléseknek, ismeretterjesztő írásoknak nincs helyük a lapban! Az a cél, hogy a folyóirat

nélkülözhetetlenné válják és nemzetközileg is hozzáférhető tudományos hungarológiai folyóirat legyen.

A végrehajtó bizottság levélben fejezte ki köszönetét *Hazai György* akadémikusnak, az Akadémiai Kiadó főigazgatójának, aki hatékony támogatásával elősegítette és lehetővé tette a Hungarian Studies mielőbbi megjelenését.

Wickman elnök felhívta a vezetőség figyelmét arra, hogy a Társaság alapszabálya értelmében az 1986-os közgyűlésen új vezetőséget kell választania a tagságnak. A választás előtt egy évvel már meg kell alakulnia a *jelölő bizottságnak*. *Klaniczay* főtítkár arra figyelmeztetett, hogy a Társaságnak ez lesz az első igazi vezetőségválasztása, mert az 1981-es budapesti közgyűlés minimális személyi változtatással csak megújította a tisztségviselők megbízatását. Most viszont a végrehajtó bizottság személyi összetételében jelentős változásoknak kell bekövetkezniök, s ehhez komoly előkészítő munkára lesz szükség. Célszerűnek látszik, hogy már ebben az évben megalakuljon a jelölő bizottság, hogy a következő végrehajtóbizottsági ülésen már konzultatív javaslatokat tudjon a vezetőség elé terjeszteni.

A főtítkár háromtagú jelölő bizottság megalakítására tett indítványt. A bizottság elnökének *Kálmán Bélát*, tagjainak pedig *Jan Ślaskit* és *Jean-Luc Moreau-t* ajánlotta. Kálmán Béla és Jan Ślaski megköszönték a bizalmat és kijelentették, hogy ha a vezetőség egyetért megbízatásukkal, szívesen vállalják a feladatot. A végrehajtó bizottság tagjai egyhangúlag megszavazták a háromtagú jelölő bizottság tagjaira tett javaslatot.

A Társaság öröndetesen szaporodó kiadványairól *Jankovics József* megbízott főtítkárhelyettes, a Hungarológiai Értesítő felelős szerkesztője adott tájékoztatást a vezetőségnek.

A Társaságnak hamarosan két folyóirata lesz, az immár V. évfolyamába lépett *Hungarológiai Értesítő* és a megjelenés előtt álló *Hungarian Studies*.

A Hungarológiai Értesítő szerkesztése a végrehajtó bizottság 1983-as ülésén megbeszélte és helyesnek tartott program szerint folyik ma is. 1984 május elején megjelent az V. évfolyam 1–2. száma, amely a irodalom-, nyelv- és néprajztudomány 1981-es termésének bibliográfiáját, a néprajztudományi kiadványok ismertetését és a hungarológia friss híreit tartalmazza. Az V. kötet 3–4. száma hamarosan nyomdába kerül, megjelenése az év végére várható. Az irodalom- és nyelvtudományi kiadványok ismertetésén túl most először közli majd a Hungarológiai Értesítő a teljes tagnévsort címekekkel együtt, hogy ezzel is elősegítse a Társaság tagságának az egymás közötti kapcsolatfelvételt és kapcsolattartást.

A végrehajtó bizottság tavalyi határozatának megfelelően a titkárság elkészítette egy új kiadvány szövegtervét. A Társaság célkitűzéseiről, szervezeti felépítéséről, alapszabályáról évekkkel ezelőtt kiadott *Tájékoztató* már elavult, a Társaság szélesebb körű megismertetéséért szükség van új kiadására. Az új ismertető először német és orosz nyelven fog megjelenni, tekintettel a Bécsben rendezendő II. Nemzetközi Hungarológiai és a jövő évben Sziktvikárban sorakerülő VI. Finnugor Kongresszusra. Az alapszöveg németre fordítását *Futaky István* (Göttingen) professzor készítette el, sajnos, az orosz fordítás még nincs készen.

A *Tájékoztató a magyar nyelv és irodalom oktatásának egyetemi és főiskolai műhelyeiről* című kiadvány, a változások miatt, szintén elavult. A végrehajtó bizottság már tavaly határozatot hozott új kiadására. A titkárság már 1983-ban megkezdte az

adatgyűjtést, hogy a füzet a valós helyzetet tudja bemutatni. Az adatokban nagyon sok a változás: magyar nyelvet és irodalmat oktató katedrák szűntek meg, oktatók vonultak nyugalomba, cserélődtek a lektorok stb. Ezeket a személyi cseréket a *Tájékoztató...* a továbbiakban sem tudja majd teljesen rugalmasan követni, de az új kiadásban, amely 1984 őszén kerül nyomdába, a pillanatnyi állapotnak megfelelő adatokat tud majd közölni a címtár.

1983 nyarán megjelent a hungarológiai oktatás témakörében az I. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszuson elhangzott előadásokat közreadó kötet. A magyar versről szóló előadások kötetét szerkesztését *Béldi Miklós* kezdte el, váratlan halála után *Jankovics József* és *Nyerges Judit* folytatta a kötet sajtó alá rendezését. A sok aprókos munka, a jegyzetapparátus ellenőrzése, a formai egységesítés stb. után a két szerkesztő 1984 márciusában nyomdába adta a kiadványt. A szerzők hamarosan korrektúrát kapnak. A *magyar vers* című kongresszusi kötet megjelenése az év végére remélhető.

A végrehajtó bizottság tavalyi ülésén megbízta a titkárságot, hogy mérje fel a lehetőségeket hungarológiai tankönyv vagy kézikönyv megírására és kiadására ügyében. Hungarológiai kézikönyv megjelentetésére már évek óta törekszik a Társaság. Jankovics József felkérte a tervezett kötet szerkesztőjét, ismertesse a kiadvány ügyében történt kezdeményezéseket és a jelenlegi helyzetet. *Kósa László* szerkesztő beszámolt arról, hogy mivel a Társaság nem saját kiadványként képzelte el a mű megjelentetését, először is kiadót kellett keresni. Szabolcsi Miklós, a Magyar Tudományos Akadémia Nyelv- és Irodalomtudományok Osztályának elnöke is támogatta a kötet kiadását, így végül a Tankönyvkiadóval sikerült szerződést kötni. A Tankönyvkiadónak az volt a kikötése, hogy a mű alapvető, mindeki számára fontos ismereteket is közöljön. Szerzőnek *Szegedy-Maszák Mihály* és *Jankovics József* irodalomtörténészt, *Kiss Jenő* nyelvészt, *Gergely András* történészt, *Szemerényi Ágnes* néprajzkutatót és *M. Róna Judit*ot kérte fel a szerkesztőség. A kötet ideiglenes címe: *Bevezetés a hungarológiába*, tervezett terjedelme 25 ív. A tankönyvet 1985 folyamán kell nyomdába adni.

A tavalyi végrehajtóbizottsági ülésen felkért lektorok elvégezték a *Hungarológiai Alapkönyvtár* anyagának az ellenőrzését. A lektori vélemények ismeretében most *V. Windisch Éva*, az Országos Széchényi Könyvtár kéziratárának vezetője, a bibliográfia szerkesztője számolt be a vezetőségnek arról, hogy milyen változtatásokat, módosításokat kell végrehajtani a kötet szerkezetében, mit kell felülvizsgálni, esetleg pótolni. A lektori vélemények általában egyetértettek a Hungarológiai Alapkönyvtár fő szerkesztési szempontjaival, de több konkrét kiegészítést is javasoltak. Szükségesnek látszik az irodalmi fejezet szerzői névsorának felülvizsgálata is. Minden lektor nélkülözhetetlennek tartotta, hogy névmutató is csatlakozzék a kötethez. A szerkesztő szerint már nem sok munka van hátra: néhány szakrendi átsorolás, a címléírások egységesítése, a névmutató elkészítése után nyomdakész a kiadvány. A vezetőség tagjai javasolták a szerkesztőnek, hogy az Alapkönyvtár tételei közé nyugodtan vegyen fel ma már könyvesbolti forgalomban beszerezhetetlen, de alapvetően fontos műveket is, hiszen ezekről készíthető kópia.

Klaniczay főtitkár beszámolt a vezetőségnek arról, hogy a végrehajtó bizottság tavalyi ülése óta milyen előrelépés történt a *külföldi hungarológiai oktatás* hazai támogatásának jobbá és hatékonyabbá tétele érdekében. A főtitkár azzal kezdte beszámolóját, hogy nem túl sokat és nem túl örömdeteset tud mondani. A Társaságnak a

művelődési miniszterhez tavaly benyújtott javaslatával (ld. Nyelvünk és Kultúránk 54. sz. /1984./ 15-24. p.) csak idén kezdett el érdemben foglalkozni a minisztérium. Jelenleg kidolgozás alatt áll a Társaság memorandumának tanulságait is feldolgozó konkrét javaslattervezet, melynek megvitatására a minisztérium a Társaság képviselőit is meg fogja hívni. A végrehajtó bizottság tagjai sajnálattal vették tudomásul, hogy bár úgy látszik, vannak komoly szándékok a kérdés átfogó rendezésére, a helyzet egyelőre semmit sem javult. A végrehajtó bizottság több javaslat alapján úgy döntött, hogy le-
 vélben köszöni meg *Vekerdy József*nek és az *Országos Széchényi Könyvtár csereszol-
 gálatának* azt a hatékony támogatást, amelyet a külföldi hungarológiai oktatóhelyek-
 nek, intézményeknek és kutatóknak könyvküldeményeikkel nyújtanak, különöskép-
 pen azért is, mert még ilyen támogatást sem kapnak senki mástól.

Ezután a Társaság szervezeti és gazdasági ügyeiről szóló beszámolókat hallgatta meg a vezetőség. *Nyerges Judit* szervező titkár tájékoztatta a végrehajtó bizottságot a Társaság taglétszámának alakulásáról. Az elmúlt időszakban 40 új tagot iktatott be a főtítkárr, 7 tag elhunyt, köztük *Béládi Miklós* főtítkárhelyettes és *Vaszilij Lytkin* tiszteleti tag, öten pedig bejelentették, hogy különböző okok miatt nem kívánják fenntar-
 tani társasági tagságukat. Az új tagok 36,5%-a nyugaton élő és dolgozó hungarológus, a magyarországi új tagok aránya 45%. Szocialista országokból mindössze 7 új tagja van a Társaságnak, s ez arra a feladatra is figyelmeztet, hogy a szocialista országokban fo-
 lyó munkára jobban oda kell figyelni és jobb kapcsolatokat kell kiépíteni. A tit-
 kárság szeretné a Kínában és Vietnamban dolgozó hungarológusokkal is megtalálni a kapcsolatfelvétel lehetőségét. Jelenleg a Társaság taglétszáma 866 fő.

Visóczyki Márta gazdasági beszámolója után a vezetőség a számvizsgáló bizottság jelentését hallgatta meg. A bizottság elnöke, *Sivirsky Antal* a bizottság nevében azt ja-
 vasolta a vezetőségnek, hogy a Társaság nem fizető tagjainak még egyszer – és utol-
 járá! – küldjön a titkárság felszólító levelet. A türelmi idő letelte után a továbbra sem
 fizető tagokat – alapszabályunk értelmében – törölni kell a tagnévsorból. Sivirsky pro-
 fesszor figyelmeztetett arra, hogy természetesen ez a döntés nem vonatkozhat azokra
 a tagokra, akik objektív akadályok miatt nem tudnak tagdíjfizetési kötelezettségeiknek
 eleget tenni. A vezetőség egyetértett a számvizsgáló bizottság javaslatával és megbízta
 a titkárságot, hogy a határozat szerint ismétlje meg a felszólítást.

A végrehajtó bizottság elfogadta a gazdasági vezető és a számvizsgáló bizottság
 jelentését.

Az ülés utolsó napirendi pontjaként *Jankovics József* tájékoztatta a vezetőséget
 az 1985-ös végrehajtóbizottsági ülés előkészítéséről. A titkárság 1983 őszén felvette
 a kapcsolatot a Finnugor Kongresszus szervező bizottságával és kérte, hogy végrehajtó
 bizottságunk minden tagjának küldjenek meghívót. *Klara Maityinszkaja* ismertette a
 vezetőséggel a kongresszus előkészítésének részleteit, a tudományos programot, a száll-
 lás- és étkezési lehetőségeket, valamint a tervezett kirándulást. A vezetőség tagjai – a
 tervek szerint – jelentős számban vesznek majd részt a kongresszuson és a hozzá kap-
 csolódo vezetőségi ülésen. A kongresszus szervező bizottsága minden szükséges felté-
 telt biztosít a végrehajtóbizottsági ülés zavartalan lebonyolításához.

Wickman elnök megköszönte a vezetőség tagjainak megjelenését, aktív részvéte-
 lét, és az ülést bezárta.

Este, a Gellért szálló Gobelin termében *Szabolcsi Miklós*, a Magyar Tudományos

Akadémia Nyelv- és Irodalomtudományok Osztályának elnöke kellemes hangulatú fogadást adott a vezetőség tiszteletére.

Ny. J.